> Fer passar coses

la columna

NARCÍS-JORDI ARAGÓ.

En el pròleg del llibre de Quim Español *70 poemes*, aparegut fa poc, Salvador Oliva diu que la societat catalana, durant la dictadura franquista, reclamava als poetes que exercissin una funció social i patriòtica, i que el resultat d'questa exigència va ser la proliferació de versos dolents (posa com a exemple *La pell de brau*, d'Espriu). Eren uns anys en què es volia que la poesia «fes passar coses», i Oliva sosté que «la poesia no fa que passi res».

Aleksandr Puixkin no ho creia pas així; ben al contrari, deia que «les paraules del poeta són ja actes». Gabriel Celaya expressava la mateixa convicció amb aquella coneguda fórmula: «*La poesía es un arma cargada de futuro.*» El poder de creació és tan inherent a la paraula poètica com el poder de transformació. Després de la dictadura, quan segons Oliva la poesia ja no havia de servir per «fer passar res», Maria Àngels Anglada va escriure el poema *Els Aiguamolls*, que començava amb una pregunta: «Envaireu aquest recer vivent / que ja de lluny enyoren tantes ales?» El Grup de Defensa dels Aiguamolls de l'Empordà va convertir aquells versos en un himne i una bandera, i va guanyar la partida als especuladors. Llavors, la poeta va escriure *Aiguamolls 1985*, que resseguia el text anterior i constatava que «havia passat» una cosa: «No han destruït aquest recent vivent.»

Quim Español, en alguns dels seus millors poemes, avança pel mateix camí. A *Terres velles* torna als llocs de la infantesa, i ja no hi troba «els sembrats dels paratges d'abans» ni els recs ni els boscos de la seva memòria. A *Terra silenciosa* contempla la destrucció del país: «Ara la terra blanca ja no canta [...] / i trepitjo amb angúnia / la seva pell ja tova de cadàver.» I aquest plany no és neutre ni és inútil: commou la consciència dels lectors, desperta la sensibilitat i desferma moltes inquietuds personals que poden desembocar en una actitud col·lectiva. Arribats a aquest punt, tal com volia Puixkin, les paraules del poeta ja són actes.